

ใบงานที่ ๑ เรื่องสองพี่น้อง
หน่วยที่ ๒ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่องคุณค่าวรรณกรรม
รายวิชาพื้นฐานภาษาไทย รหัส ท๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

จงอ่านเรื่องต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามตามที่กำหนด

นิทานเรื่อง “สองพี่น้อง”

ครอบครัวชาวนาครอบครัวหนึ่งมีลูกชายสองคน ทั้งสองเป็นพี่น้องที่รักกันมาก จนกระทั่งพ่อแม่แก่เฒ่าและสิ้นอายุไขไป สองพี่น้องจึงแยกย้ายกันไปสร้างครอบครัวของตนเอง แต่ก็ยังปลูกบ้านอยู่ในหมู่บ้านเดียวกัน และไปมาหาสู่อย่างรักใคร่อยู่เสมอ

สองพี่น้องยังคงยึดอาชีพชาวนาปลูกข้าวเลี้ยงชีพเช่นเดียวกับพ่อแม่ และใช้ชีวิตครอบครัวอย่างสันโดษพอเพียง แม้จะไม่ได้มีเงินทองร่ำรวยอะไร แต่ก็มีความสุขตามอัตภาพ มิได้ลำบากยากแค้นอะไรนัก

อยู่มาปีหนึ่ง ชาวนาคนที่ทำนาได้ข้าวมากกว่าทุกๆ ปี จึงมีใจคิดถึงเผื่อแผ่ไปถึงน้องชาย เขากล่าวกับภรรยาของตนในเย็นวันหนึ่งว่า

“เธอจะว่าอย่างไร หากฉันจะเอาข้าวที่เราเก็บเกี่ยวได้ในปีนี้ไปแบ่งให้น้องชายของฉันบ้าง”

“ทำไมหรือจ๊ะ นาของน้องชายเธอได้ข้าวไม่ตั้นักหรือ” ภรรยาของชาวนาผู้พี่เอ่ยถาม

“เปล่าหรือจ๊ะ นาของน้องชายฉันก็ได้ข้าวรวงสวยดีไม่แพ้ของเราหรอก แต่ฉันเห็นว่าครอบครัวของเขามีหลายปากหลายท้องให้ต้องเลี้ยงดู ทั้งตัวเขา เมียเขาและลูกเล็กๆ อีกหลายคน ส่วนเรานั้นมีกันแค่สองคน ผัวเมีย ซึ่งฉันคิดว่าแค่ข้าวเพียงไม่กี่กระสอบก็น่าจะทำให้เราสองคนอิ่มท้องไปจนถึงปีหน้าได้แล้ว” ชาวนาผู้พี่กล่าวแก่ภรรยา

“อืม! ฉันเห็นด้วยจ๊ะ น้องชายของเธอก็มีน้ำใจกับเราสองคนเสมอมา เมื่อมีพืชผักผลไม้ดีๆ เกิดขึ้นในไร่นาเขา เขาก็นำมาให้เราทุกครั้ง เมื่อข้าวของเรามีมากจนเหลือกิน เธอก็จัดแบ่งไปให้ครอบครัวของน้องชายเธอบ้างเถิดจ๊ะ”

เมื่อภรรยาสนับสนุนเป็นอย่างดีเช่นนั้น ชาวนาผู้พี่ก็จัดการบรรจุข้าวลงกระสอบขนาดใหญ่ แล้วรอนจนมืดค่ำจึงค่อยแบกกระสอบนั้นไปยังบ้านของน้องชาย และทิ้งกระสอบข้าวไว้นอกประตูบ้านอย่างเงียบเชียบ ที่ต้องทำเช่นนั้น เพราะชาวนาผู้พี่เกรงว่า ถ้าเอาไปให้ตอนกลางวันและน้องชายรู้ น้องชายอาจจะปฏิเสธข้าวของเขาเพราะความเกรงใจก็เป็นได้

วันรุ่งขึ้น เมื่อชาวนาผู้พี่ไปนบกระสอบข้าวที่เหลืออยู่ในยุ้งข้าวก็ต้องประหลาดใจ เพราะปรากฏว่ากระสอบข้าวทั้งหมดยังมีจำนวนเท่าเดิม

“เอ! เมื่อคืนเรานำข้าวไปให้น้องชายหนึ่งกระสอบ แล้วทำไมข้าวของเรายังมีอยู่เท่าเดิมเล่า หรือว่าเราจะนับผิด ถ้าอย่างนั้น เราเอาข้าวไปให้น้องอีกสักหนึ่งกระสอบดีกว่า” ชาวนาผู้พี่บอกกับตัวเอง

คืนวันนั้น พอพลบค่ำ ชาวนาผู้พี่ก็แบกข้าวอีกหนึ่งกระสอบไปให้ที่บ้านของน้องชาย

แต่พอเช้าวันต่อมา เมื่อเขาเข้าไปนบกระสอบข้าวที่เหลืออยู่ครบเท่าเดิมเหมือนเมื่อครั้งแรก

“เอ๊ะ จะให้เชื่อได้อย่างไร” ชายผู้พี่ร้อง “ถ้าอย่างนั้นคืนนี้เราก็ต้องเอาข้าวไปให้น้องของเราอีก
กระสอบหนึ่ง”

คืนนั้น ชาวนาผู้พี่จึงแบกกระสอบข้าวไปที่บ้านน้องชายอีกกระสอบหนึ่ง เป็นครั้งที่ ๓

แสงจันทร์ส่องแสงเจิดจ้าในคืนวันนั้น ชายผู้พี่มองเห็นร่างของใครคนหนึ่งกำลังแบกกระสอบข้าวเดิน
ตรงมาทางเขา ชายผู้พี่เฝ้าตามองอีกครั้ง จึงเห็นว่าร่างของคนๆ นั้นก็คือน้องชายของเขานั่นเอง

ชาวนาผู้พี่และชาวนาผู้น้องต่างหยุด วางกระสอบข้าวลงบนพื้น แล้วมองหน้ากันด้วยความงุนงงอยู่ครู่
หนึ่ง แล้วทั้งสองก็ร้องขึ้นพร้อมกันว่า

“เอ๊ะ! พี่เองหรือที่เอาข้าวไปวางไว้หน้าประตูบ้านของฉันนะ”

“อ๊ะ! แกเองหรือน้องรัก ที่เอาข้าวมาวางไว้ในยุ้งข้าวของพี่ทุกคืน”

แล้วทันใดนั้น ทั้งสองพี่น้องก็พากันหัวเราะด้วยความขบขันเป็นเวลานาน ต่างคนต่างก็รู้สึกรักและ
ผูกพันกันมากขึ้น โดยไม่ต้องพูดจาอะไรมากไปกว่านั้นอีกแล้ว

(อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา)

คำถาม

๑. ชื่อเรื่อง.....

๒. ชื่อผู้แต่ง.....

๓. รูปแบบวรรณกรรม.....

๔. เนื้อหาโดยสรุป.....

.....

.....

.....

๕. กลวิธีการประพันธ์ (การเปิดเรื่อง-เดินเรื่อง-ปิดเรื่อง)

.....

.....

.....

๖. ตัวละคร

.....

.....

๗. คุณค่าด้านต่างๆ

.....

๘. สิ่งที่น่าสนใจ

.....

๙. ข้อคิดที่นำไปใช้ประโยชน์

.....

๑๐. ความคิดเห็นเพิ่มเติม

ใบงานที่ ๒ เรื่องโคลงกลอนสอนใจ

หน่วยที่ ๒ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่องคุณค่าวรรณกรรม

รายวิชาพื้นฐานภาษาไทย รหัส ท๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

จงอ่านคำประพันธ์และตอบคำถามที่กำหนดให้

๑. ห้ามเพ่งไถ่อย่าให้ ห้ามสุริยแสงจันทร์ ห้ามอายุให้หัน ห้ามตั้งนี้ไว้ได้ มีควัน ส่องไซ้ คั่นเล่า จึงห้ามนินทา (ประชุมโคลงโลกนิติ)	๒. พระสมุทรสุดลึกล้ำ สายดั่งทิ้งทอดมา เขาสูงอาจวัดวา จิตมนุษย์นี้ไซ้ คณนา หยั่งได้ กำหนด ยากแท้จักหา (ประชุมโคลงโลกนิติ)
๓. คบกาภาโหดให้ พาตระกูลเหมหงส์ คบคนชั่วจักปลง ตราบลูกหลานเหลนม้วย เสียพงศ์ แหลกด้วย ความชอบ เสียนา ไม่ม้วยนินทา (ประชุมโคลงโลกนิติ)	๔. พระอนุชาว่าพี่น้องช้ำลาด แม้ชีวันยังไม่บรรลือลาญ เพื่อพบพานบ้านเมืองที่โหมม้ง มีความรู้อยู่กับตัวกลัวอะไร เป็นชายชาติช้างงาไม่กล้าหาญ ก็เชชวนชอกซอนสัญจรไป พอประทังกายอยู่อาศัย ชีวิตไม่ปลดปลงคงได้ดี (พระอภัยมณี)
๕. อันคตอื่นหมิ่นคตกำหนดแน เว้นเสียแต่ในมนุษย์สุดกำหนด ทั้งลวงล่องอเงี้ยวทั้งเลี้ยวลด ถึงคลองคตก็ยังไม่เหมือนใจคน (พระอภัยมณี)	๖. ปากเป็นเอกเลขเป็นโทโบราณว่า หนังสือตรีมีปัญญาไม่เสียหลาย ถึงรู้มากไม่มีปากลำบากตาย มีอุบายพูดไม่เป็นเห็นป่วยการ (วิวาหพระสมุทร)

คำถาม

๑ คำประพันธ์หมายเลขใดแต่งเป็นโคลง..... คำประพันธ์หมายเลขใดแต่งเป็นกลอน

.....

๒ คำประพันธ์หมายเลขใดมีการใช้คำซ้ำ..... และซ้ำคำว่าอะไร

.....

๓. “กา, หงส์” ในคำประพันธ์หมายเลข ๓ คือการเปรียบเทียบถึงสิ่งใด

.....

๔. จงอธิบายความงามของการเล่นเสียงสัมผัสทั้งสระและพยัญชนะของคำประพันธ์บทใดบทหนึ่งมาพอให้เห็น
จริง

.....

๕. จงระบุคำสอนหรือข้อคิดที่ได้จากคำประพันธ์แต่ละข้อ

ข้อ ๑ คือ

.....

ข้อ ๒ คือ

.....

ข้อ ๓ คือ

.....

ข้อ ๔ คือ

.....

ข้อ ๕ คือ

.....

ข้อ ๖ คือ

.....

๖. ข้อคิดจากคำประพันธ์หมายเลขใดเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของนักเรียนมากที่สุด จงอธิบายพอให้เห็นจริง

.....

เฉลยใบงานที่ ๒ เรื่องโคลงกลอนสอนใจ
หน่วยที่ ๒ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่องคุณค่าวรรณกรรม
รายวิชาพื้นฐานภาษาไทย รหัส ท๒๓๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

จงอ่านคำประพันธ์และตอบคำถามที่กำหนดให้

๑. ห้ามเพ่งไถ่อย่าให้ ห้ามสุริยแสงจันทร์ ห้ามอายุให้หัน ห้ามตั้งนี้ไว้ได้ มีควัน ส่องไซ้ คั่นเล่า จึงห้ามนินทา (ประชุมโคลงโลกนิติ)	๒. พระสมุทรสุดลึก สายดั่งทิ้งทอดมา เขาสูงอาจวัดวา จิตมนุษย์นี้ไซ้ คณนา หยั่งได้ กำหนด ยากแท้จักหา (ประชุมโคลงโลกนิติ)
๓. คบกาโกโหดให้ พาตระกูลเหมหงส์ คบคนชั่วจักปลง ตราบลูกหลานเหลนม้วย เสียพงศ์ แหลกด้วย ความชอบ เสียนา ไม่ม้วยนินทา (ประชุมโคลงโลกนิติ)	๔. พระอนุชาว่าพี่นี้ชี้ขาด แม้ชีวันยังไม่บรรลือลาญ เพื่อพบพานบ้านเมืองที่โหมม้ง มีความรู้อยู่กับตัวกลัวอะไร เป็นชายชาติช้างงาไม่กล้าหาญ ก็เซซานชอกซอนสัญจรไป พอประทังกายอยู่อาศัย ชีวิตไม่ปลดปลงคงได้ดี (พระอภัยมณี)
๕. อันคตอื่นหมิ่นคตกำหนดแน เว้นเสียแต่ในมนุษย์สุดกำหนด ทั้งลวงล่องอเงี้ยวทั้งเลี้ยวลด ถึงคลองคตก็ยังไม่เหมือนใจคน (พระอภัยมณี)	๖. ปากเป็นเอกเลขเป็นโทโบราณว่า หนังสือตรีมีปัญญาไม่เสียหลาย ถึงรู้มากไม่มีปากลำบากตาย มีอุบายพูดไม่เป็นเห็นป่วยการ (วิวาหพระสมุทร)

คำถาม

๑ คำประพันธ์หมายเลขใดแต่งเป็นโคลง.....๑-๓..... คำประพันธ์หมายเลขใดแต่งเป็นกลอน.....๔-

๖.....

๒. คำประพันธ์หมายเลขใดมีการใช้คำซ้ำ.....๑..... และซ้ำคำว่าอะไร.....ห้าม

.....

๓. “กา,หงส์” ในคำประพันธ์หมายเลข ๓ คือการเปรียบเทียบถึงสิ่งใด.....กา คือ คนต่ำศักดิ์คนชั่ว หงส์ คือสูงศักดิ์

๔. จงอธิบายความงามของการเล่นเสียงสัมผัสทั้งสระและพยัญชนะของคำประพันธ์บทใดบทหนึ่งมาพอให้เห็นจริง

....เช่น บทที่๔ พี่-นี้ เป็นสัมผัสสระ ชายชาติช้าง เป็นต้น (อยู่ในดุลยพินิจของครูให้คำตอบสอดคล้องถูกต้อง)

๕. จงระบุคำสอนหรือข้อคิดสำคัญที่ได้จากคำประพันธ์แต่ละข้อ

ข้อ๑ คือไม่สามารถห้ามการนินทาได้ ฉะนั้นอย่าใส่ใจเรื่องการนินทา

ข้อ๒ คือไม่สามารถล่วงรู้ใจคนได้ ฉะนั้นอย่าไว้วางใจใครง่าย ๆ

ข้อ๓ คือหากคบคนชั่วคนเลวจะพาให้วงศ์ตระกูลเสียหาย

ข้อ๔ คือคนที่มีความรู้ย่อมดูแลเลี้ยงตนได้แม้จะตกยากลำบากอย่างไรก็ตาม

ข้อ๕ คือจิตใจคนไม่เที่ยงแท้ ไม่ซื่อตรง ฉะนั้นอย่าไว้วางใจใครง่าย ๆ

ข้อ๖ คือการพูดให้เป็น เป็นสิ่งสำคัญ แม้มีความรู้ความคิดหากไม่สามารถใช้คำพูดถ่ายทอดได้ก็ไม่ใช่ประโยชน์

๖. ข้อคิดจากคำประพันธ์หมายเลขใดเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของนักเรียนมากที่สุด จงอธิบายพอให้เห็นจริง

อยู่ในดุลยพินิจของครู พิจารณาให้มีเหตุผลสอดคล้องกัน

แบบทดสอบ เรื่องการวิจารณ์และประเมินค่าวรรณคดี หน่วยที่ ๒ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓
เรื่องการวิจารณ์และประเมินค่าวรรณคดี รายวิชาพื้นฐานภาษาไทย รหัส ๗๒๓๑๐๑
ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

๑. การวิจารณ์วรรณคดีหมายความว่าอย่างไร

ก. การตีเพื่อก่อ	ข. การชื่นชมบทประพันธ์
ค. การหาเหตุผลสนับสนุน	ง. การแสดงความคิดเห็นด้วยความรู้สึกส่วนตัว

๒. คุณค่าของวรรณคดีไทยอยู่ที่ใด

ก. ความงดงามและอรรถรสทางภาษา	ข. เรื่องราวน่าตื่นเต้นชวนติดตาม
ค. ความวิจิตรพิสดารเหนือธรรมดา	ง. ความกลมกลืนสอดคล้องของตัวละครและเรื่องราว

๓. วรรณคดีสะท้อนภาพลักษณ์ของสังคมไทยในสมัยใดมากที่สุด

ก. สมัยที่ผู้แต่งได้แต่งเรื่องนั้นขึ้น	ข. สมัยที่ผู้แต่งสมมุติเรื่องราวนั้นขึ้น
ค. สมัยใดก็ได้แล้วแต่ผู้แต่งกำหนดขึ้น	ง. สมัยที่ผู้อ่านอ่านวรรณคดีเรื่องนั้น

๔. ข้อใดคือจุดมุ่งหมายในการอ่านวรรณคดีไทย

ก. อ่านเพื่อความบันเทิง	ข. อ่านเพื่อให้รู้เรื่องราว
ค. อ่านเพื่อสนองความต้องการของอารมณ์	ง. อ่านเพื่อรับรสความงามไพเราะของคำประพันธ์

๕. บทร้อยกรองแตกต่างจากร้อยแก้วในเรื่องใด

ก. กฎระเบียบการเรียบเรียงคำ	ข. ความสละสลวยของภาษา
ค. ความสนุกสนานในการอ่าน	ง. การเกิดภาพพจน์และจินตนาการ

๖. ข้อใดถือเป็นคุณค่าด้านคุณธรรมของวรรณคดีไทย

ก. การใช้คำสัมผัสสระและอักษร	ข. ทำให้เกิดความเพลิดเพลิน
ค. สอดแทรกคติเตือนใจ	ง. สะท้อนภาพสังคมในปัจจุบัน

อ่านคำประพันธ์ต่อไปนี้แล้วตอบคำถาม ข้อ ๗-๘

คุณแม่หนาหน้าเพียง

พสุธา

คุณบิดรดุจอา-

ภาคกว้าง

คุณพี่ฟ้างศิขรา

เมรุมาศ

คุณพระอาจารย์อ้าง

อาจสู้อาคร

๗. คำประพันธ์บทนี้เป็นการเล่นเรื่องใดเป็นสำคัญ

ก. พระคุณของบิดามารดาและครูอาจารย์	ข. ความกว้างของแผ่นดินแผ่นฟ้า
ค. ความลึกของน้ำในมหาสมุทร	ง. ความใหญ่มหึมาของภูเขา

๘. กวีใช้คำใดเป็นการเปรียบเทียบ

ก. กว้าง หนัก สูง ลึก

ค. แผ่นดิน ท้องฟ้า ภูเขา น้ำ

ข. เพียง ดุจ พ่าง สู้

ง. พ่อ แม่ พี่ ครู

๙. จากบทประพันธ์ข้างล่างนี้แนวคิดสำคัญคือข้อใด

อันความคิดวิทยาเหมือนอาวุธ
สงวนคมสมนึกใครอีกชัก

ก. อย่าอวดรู้

ค. มีความรู้เหมือนอาวุธ

ประเสริฐสุดซ่อนใส่เสียในฝัก

จึงค่อยชักเชือดฟันให้บรณชัย

สุนทรภู่ “เพลงยาวถวายโอวาท”

ข. รู้อะไรไม่รู้รู้วิชา

ง. มีความรู้ให้นำมาใช้เมื่อถึงเวลาจะเป็นคุณ

๑๐. จากบทประพันธ์ข้างล่างนี้ให้คุณค่าด้านสังคมตรงกับข้อใด

เป็นสาวแซ่แร้วรายสอยสะอาด

มั่นแต่กร้าวรานร่อยถอยราคา

ก. หญิงงามมีค่าดุนมณี

ค. หญิงสาวควรวางตัวให้เหมาะสม

ก็หมายมาดเหมือนมณีอันมีค่า

จะพลอยพาหอมหายจากกายนาง

ข. หญิงสาวควรรักนวลสงวนตัว

ง. หญิงที่ประพฤติไม่ดีเสื่อมเสียชื่อเสียง